

การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทย

นายวีรธรรม เนียมนำเพชร

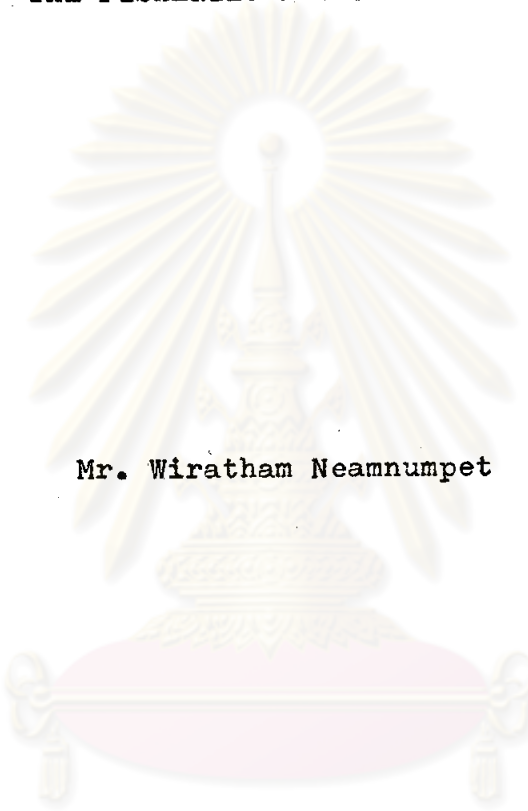
004872

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

THE CONSERVATION OF AQUATIC RESOURCES ASPECT OF
THE FISHERIES ACT IN THAILAND.

Mr. Wiratham Neamnumpet

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements,

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

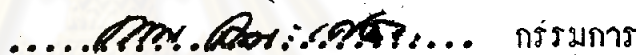
คณบดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เทพ เมณะเศวต)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ประจितต์ ไรจนพุกษ์)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : อาจารย์ ดร. ประจितต์ ไรจนพุกษ์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง

การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทย

โดย

นายวีรธรรม เนียมน้ำเพชร

แผนกวิชา

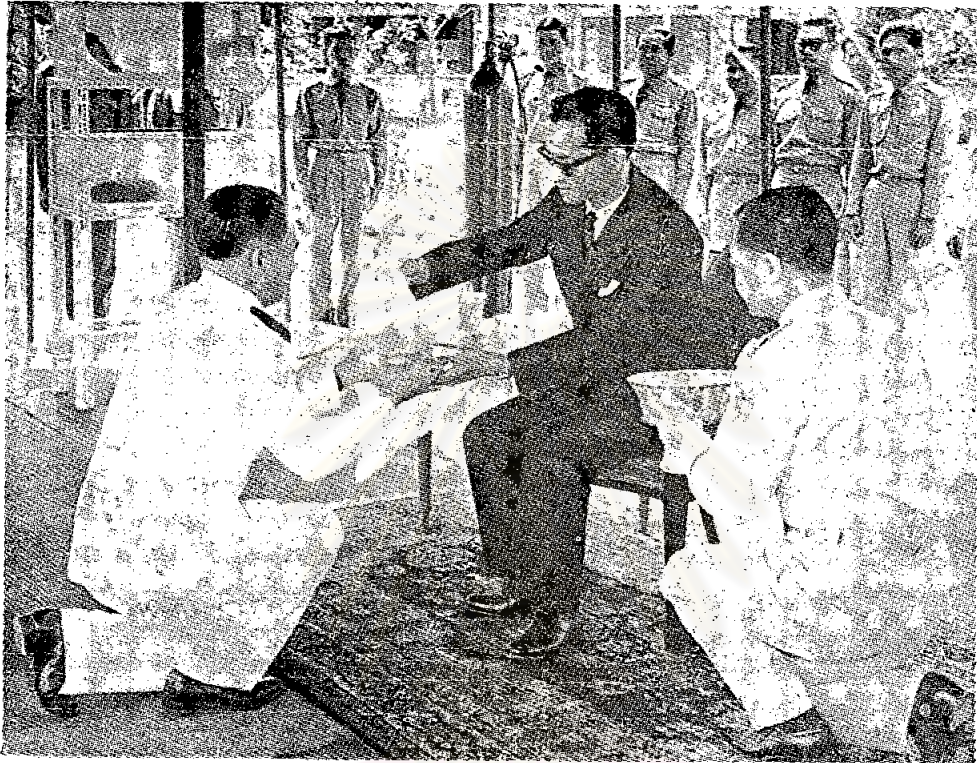
นิเทศศาสตร์

(ภาพที่ 1)

... ข้าพเจ้าได้เกิดมีความนิยมในอุบายของกระทรวงเกษตรธิการ และแลเห็น
ผลประโยชน์ซึ่งการเพาะพันธุ์ปลาจะนำมาให้แกราษฎรสยาม เพิ่มพูนอาหารและทรัพย์สิน
ธรรมชาติของบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงได้แสวงหาโอกาสที่ข้าพเจ้าในฐานะเป็น
เอกชนชาวสยามจะแสดงความนิยมอันนี้ให้ปรากฏเป็นชั้นเป็นอัน โดยออกทุนทรัพย์ส่วนตัว
ช่วยงานที่รัฐบาลได้ตั้งคนมาแล้วให้จำเรื่องขึ้น ข้าพเจ้ามาเองเห็นว่า การเพาะพันธุ์ปลา
ของการควบคุมแลของผู้มีวิชาโดยเฉพา และด้วยเหตุที่รัฐบาลได้จัดการส่งนักเรียนไป
เรียนวิชาในต่างประเทศเสีย กระทรวงเกษตรธิการจึงยังหาผู้มีความชำนาญและมีความ
รู้มาทำการนี้ยังไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงใครจะขอยกทรัพย์สินให้กระทรวงเกษตรธิการ
ใช้เป็นทุนอุดหนุนนักเรียนในต่างประเทศที่จะเลือกวิชาเพาะพันธุ์ปลาเป็นอาชีพ ...

บันทึก

(ภาพที่ 2)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน "ปอานิด" ให้แก่กรมประมง
สำหรับนำไปแจกจ่ายให้แก่พสกนิกรของพระองค์ นับได้ว่าพระองค์ได้ทรงเจริญ
ตามรอยพระยุคลบาทแห่งสมเด็จพระราชาธิบดีอีกโสดหนึ่งด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทย

ชื่อ นายวีรธรรม เนียมนำเพชร แผนกวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2519

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ ในบทที่ 1 กล่าวถึงสัตว์น้ำและที่จับสัตว์น้ำตามที่ระบุไว้ในกฎหมายการประมงของไทย สำหรับคำว่าที่จับสัตว์น้ำนั้น ได้บัญญัติความหมายไวกว้างขวางมาก รวมถึงน่านน้ำที่อยู่ภายในไทยของประเทศไทย และน่านน้ำอื่น ๆ ด้วย

บทที่ 2 กล่าวถึงสภาพการประมงและสภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทย และกล่าวทำการประมงตามความหมายของกฎหมาย รวมทั้งวิธีการขออนุญาตทำการประมงด้วย

บทที่ 3 กล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำที่ประเทศไทยใช้อยู่ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของบางประเทศ

บทที่ 4 กล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่จับสัตว์น้ำเป็นต้นว่า การห้ามใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำ และห้ามการทำให้น้ำเสีย เป็นต้น

บทที่ 5 เป็นเรื่องของการกำหนดเครื่องมือทำการประมงโดยอนุญาตให้ใช้หรือห้ามใช้เครื่องมือทำการประมงบางชนิด

บทที่ 6 เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะ ทั้งในด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัย และในด้านที่เกี่ยวกับนโยบายการประมงของประเทศไทย

Thesis Title: The Conservation of Aquatic Resources Aspect of the
Fisheries Act in Thailand.

Name: Mr. Wiratham Neamnumpet

Department: Law

Academic Year: 1977

Abstract

In this thesis, Chapter 1 deals with the meaning of the terms "Aquatic animals" and "Fishing grounds" in the Fisheries law of Thailand, "Fishing grounds" or "Fishery waters" include not only territorial waters but also other waters in which Thailand exercises or may be entitled to exercise its fishery rights, such as waters publicly delimited by local or international law or usage, by treaty or in any other way.

Chapter 2 refers to the general fishery situation and fish culture in Thailand and indicates the regulation for fishing including the procedure for obtaining fishing licences.

Chapter 3 refers to the legal measures necessary for conservation of aquatic resources in Thailand and other countries.

Chapter 4 covers the laws for conservation of fishing grounds or fishery waters e.g. prohibition of the use of explosives in fishing grounds, pollution control, etc.,.

Chapter 5 indicates the fishing gear which can be used or cannot be used in fishing grounds according to Thai laws and regulations.

Chapter 6 concludes this thesis with recommendations for improving the fishery situation in Thailand, along with some proposals for revisions of some out of date articles of the Fisheries law.

กิติกรรมประกาศ

การที่วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ ก็ด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของบุรุษคุณวุฒิหลายท่านด้วยกัน และหากปราศจากความกรุณาของท่านแล้ว วิทยานิพนธ์นี้ก็คงจะไม่สำเร็จลงได้ โดยเฉพาะท่านรองศาสตราจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วยดีตลอดมา อาจารย์ ดร. ประจักษ์ โรจนพฤกษ์ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ซึ่งได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัยอย่างใกล้ชิด อาจารย์ ดร. เทพ เมนะเศวต เลขาธิการศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้ซึ่งสนับสนุนและคอยให้คำแนะนำในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการประมงของประเทศไทย ทั้งยังได้กรุณารับเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์นี้ด้วย และยังได้รับการช่วยเหลือทางวิชาการจาก น.ท. ถนอม เจริญลาภ แห่งกองทัพเรือ นอกจากนี้แล้ว ยังได้รับความอนุเคราะห์จากข้าราชการกรมประมงอีกหลายท่าน คือ อาจารย์ น.ท. สวาง เจริญผล ร.น. รองอธิบดีกรมประมง อาจารย์อารีย์ สิทิมังค์ อาจารย์ศิริประสาธเขตคการ อาจารย์ ดร. ชีรพันธ์ ภูคาสวรรค์ อาจารย์เกษมสันต์ ชลาายนเคชะ คุณกุลศักดิ์ โชติยะปุตตะ คุณทรงชัย สหวัชรินทร์ คุณบุญเลิศ ฉาสุก คุณอุษา ศรีเรืองชีพ คุณมัทนา บุญยุค คุณยงยุทธ สินธุภิญโญ คุณภรณ์ ศรีวรรชนะ คุณกนก สินเจิมศิริ และอาจารย์มนัส เกษมทรัพย์ รองผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้วยังได้รับความร่วมมือในการพิมพ์และตรวจทานจากคุณไพจิตร อินทุสุต และคุณนพภา พุ่มพันธ์ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาแล้วไว้ ณ ที่นี้

อนึ่ง ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทย" นี้ สภาวิจัยแห่งชาติได้กรุณามอบทุนจำนวนหนึ่งเป็นค่าพิมพ์ผู้เขียน จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๒
กิตติกรรมประกาศ	๓
บทนำ	๔
บทที่	
1 สัตว์น้ำและที่จับสัตว์น้ำ	1
ส่วนที่ 1 สัตว์น้ำ	1
1. สัตว์น้ำที่กฎหมายระบุชื่อไว้แล้ว	2
2. สัตว์อื่นที่อาศัยอยู่ในน้ำ	2
3. พันธุ์ไม้น้ำ	3
ส่วนที่ 2 ที่จับสัตว์น้ำ	4
1. บ้านน้ำไทย	6
1.1 บ้านน้ำภายใน	6
1.2 ทะเลอาณาเขต	13
2. บ้านน้ำอื่น ๆ	19
2.1 ไหลทวีป	20
2.2 เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	27
2.3 ทะเลหลวง	32

	หน้า
ส่วนที่ 3 การกำหนดประเภทที่จับสัตว์น้ำ	32
1. ที่รักษาพืชพันธุ์	33
2. ที่วาประมุล	36
3. ที่อนุญาต	39
4. ที่สาธารณประโยชน์	42
บทที่	
2 การทำการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	43
ส่วนที่ 1 การทำการประมง	43
1. การทำการประมงตามลักษณะของกฎหมาย	45
2. สิทธิในการทำการประมง	47
3. ความสามารถในการทำการประมง	49
4. การขออนุญาตทำการประมง	53
4.1 การใช้เครื่องมือในพิกัดทำการประมง	53
4.2 การขออนุญาตประกอบอาชีพการประมง	55
4.3 การวัดขนาดและระบุชื่อเครื่องมือ	56
4.4 หน้าที่ของผู้รับอนุญาต	59
4.5 การเพิกถอนหรือเวนคืนใบอนุญาต	60
4.6 การขออนุญาตทำการประมงในใบอนุญาต - และที่วาประมุล	61
ส่วนที่ 2 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	62
1. ประวัติการเพาะเลี้ยง	63
2. การเพาะเลี้ยงตามความหมายของกฎหมาย	67
3. การคุ้มครองผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	70

3	การอนุรักษ์สัตว์น้ำ	71
	1. การอนุรักษ์โดยผ่านนิติบัญญัติ	73
	1.1 ห้ามวางยาเบื่อเมา	74
	1.2 ห้ามใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมง	80
	1.3 ห้ามครอบครองสัตว์น้ำที่ได้มาโดยการกระทำผิด	83
	2. การอนุรักษ์โดยผ่านบริหาร	86
	2.1 กำหนดจำนวนและขนาดสัตว์น้ำที่จับ	86
	2.2 ห้ามครอบครองสัตว์น้ำบางชนิด	87
	2.3 ห้ามนำสัตว์น้ำบางชนิดเข้าไปในราชอาณาจักร	92
	2.4 ห้ามนำสัตว์น้ำบางชนิดไปปล่อย	93
	2.5 ห้ามจับสัตว์น้ำบางชนิด	94
	2.6 กำหนดฤดูที่ปลามีไข่	101
4	การอนุรักษ์ที่จับสัตว์น้ำ	115
	1. ห้ามกางกั้นทางเดินของสัตว์น้ำ	115
	2. ห้ามปลูกสร้างหรือปลูกพืชในที่จับสัตว์น้ำ	121
	3. ห้ามวิดน้ำ	127
	4. ห้ามแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จับสัตว์น้ำ	131
	5. ห้ามใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำ	134
	6. ห้ามบุคคลอื่นนอกจากผู้รับอนุญาตเข้าไปในที่จับสัตว์น้ำ	141
	7. ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่จับสัตว์น้ำ	142
	8. ห้ามทิ้งวัตถุในลักษณะที่เป็นอันตรายในที่จับสัตว์น้ำ	144

บทที่	หน้า
5 การกำหนดเครื่องมือทำการประมง	150
1. เครื่องมือตามที่กฎหมายบัญญัติไว้	151
1.1 เครื่องมือในพิกัด	153
1.2 เครื่องมือนอกพิกัด	157
1.3 เครื่องมือประจำที่	157
2. ห้ามสร้างเครื่องมือประจำที่ในที่สาธารณประโยชน์	158
3. การจดทะเบียนเครื่องมือ	158
4. กำหนดขนาดตาและระยะของเครื่องมือ	161
5. ห้ามใช้เครื่องมือบางชนิด	162
6. กำหนดระยะที่ตั้งเครื่องมือประจำที่	175
7. เครื่องมือที่ทางราชการมีนโยบายห้ามใช้	177
8. บทบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้หรือได้มาโดยการกระทำผิด	179
9. การรื้อเครื่องมือ	181
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	185
1. สถานะการณ์ของสัตว์น้ำ	185
2. ข้อเสนอแนะ	186
2.1 การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	186
2.2 การอนุรักษ์โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมาย	187
2.3 นโยบาย	191
บรรณานุกรม	193
ภาคผนวก ก.	ภาคผนวก ก. 1
ภาคผนวก ข.	ภาคผนวก ข. 1
ภาคผนวก ค.	ภาคผนวก ค. 1
ประวัติการศึกษา	202

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	แสดงมูลค่าของสัตว์น้ำอื่นกับปลาหู	108
2	แสดงปริมาณของสัตว์น้ำอื่นกับปริมาณปลาหู	108
3	ปริมาณปลาหูที่จับได้โดยอวนล้อมจับ	109
4	แสดงน้ำหนักของปลาที่ถูกระเบิด	138
5	แสดงผลการใช้วัตถุระเบิด	139
6	แสดงจำนวนเรือที่ใช้เครื่องมือต่าง ๆ	160
7	เปรียบเทียบการจับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมืออวนลากกับเครื่องมืออื่น	172
8	เปรียบเทียบชนิดสัตว์น้ำที่จับด้วยอวนลาก	173
9	เปรียบเทียบมูลค่าของสัตว์น้ำที่จับด้วยอวนลากชนิดต่าง ๆ	174
10	แสดงชนิดสัตว์น้ำที่จับด้วยโป๊ะ	176
11	แสดงการลดจำนวนลงของเครื่องมือประเภทโป๊ะ	177

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์	ก.
2 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานปลานิลให้แก่กรมประมง	ข.
3 แผนที่แสดงการประกาศเส้นฐานตรงของประเทศพม่า	12
4 แผนที่แสดงอ่าวไทยตอนในซึ่งประกาศเป็นอ่าวประวัติศาสตร์	14
5 แผนที่แสดงการประกาศเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของไทย	18
6 โครงร่างของไหลทวีป	22
7 แผนที่แสดงแนวเขตไหลทวีปของไทย	24
8 แผนที่แสดงพื้นที่ไหลทวีปซ้อนกันในอ่าวไทย	25
9 แผนที่แสดงผลกระทบหากมีการอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะของทุกประเทศ	31
10 แสดงการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์	42
11 แสดงวิธีการวัดขนาดตาอวน	58
12 ภาพปลาบิรันยาหรือปลากินคน	91
13 ภาพสัตว์น้ำที่ห้ามทำการประมงโดยเด็ดขาด	99
14 ปะการัง	100
15 ภาพเครื่องมือที่อนุญาตให้ใช้ในฤดูที่ปลามีไข่	103
16 ภาพเครื่องมือที่อนุญาตให้ใช้ในฤดูที่ปลามีไข่ (ต่อ)	104
17 แผนที่แสดงเขตห้ามใช้อวนลากบางฤดู	111
18 เครื่องมือในพิกัก	155
19 เครื่องมือในพิกัก (ต่อ)	156
20 เครื่องมือรูงกุ้งหรือลวะ	164
21 เครื่องมือคราดหอย	165

		หน้า
ภาพที่ 22	เครื่องมืออวนรัง	166
23	เครื่องมือเผือกรัง	166
24	อวนลากชนิดต่าง ๆ	171
25	แสดงผลการจับสัตว์น้ำระหว่างเครื่องมืออวนล่อกับเครื่องมืออื่น ๆ	172
26	แสดงผลการจับปลาเบ็ดด้วยอวนต่าง ๆ	174
27	โป๊ะ	175
28	โพงทาง	178
29	รั้วไซมาน	179

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทย

1. วัตถุประสงค์

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า "สัตว์น้ำ" (Aquatic animals) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญประเภทหนึ่งของประเทศไทย เพราะเป็นโภคทรัพย์ที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศ และประชากรนับเป็นจำนวนหลายพันล้านบาทต่อปี รวมทั้งเป็นบ่อเกิดของอาชีพให้แก่พลเมืองได้มีงานทำ เป็นลำ เป็นสัน ดังจะเห็นได้จากที่ประชาชนประกอบอาชีพการประมงมาแต่ดึกดำบรรพ์ และคิดต่อกันตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยเป็นผู้ลงทุนประกอบการในการผลิตสัตว์น้ำจากแหล่งการประมงร่วมกับบุคคลผู้ใช้แรงงานในทางการจ้าง เพื่อนำรายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวของตน นอกจากนี้ยังมีบุคคลอีกเป็นจำนวนมากซึ่งดำเนินธุรกิจอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำการประมง เช่น เป็นผู้ประกอบอาชีพในทางอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ เป็นผู้ทำการขนส่งสัตว์น้ำจากแหล่งผลิตไปยังตลาดกลาง เพื่อจำหน่ายให้แก่ประชาชนผู้บริโภค บางพวกก็ประกอบกิจการในทางตัวแทนเพื่อทำการค้าโดยขายส่งและขายปลีกสินค้าสัตว์น้ำ หรือเป็นผู้ลงทุนต่อเรือให้แก่ชาวประมงสำหรับเป็นยานพาหนะนำไปยังแหล่งจับ รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจค้ายุ้งเลี้ยงและโรงน้ำแข็งเพื่อใช้เก็บและรักษาคุณภาพสัตว์น้ำ เหล่านี้เป็นต้น อนึ่ง นอกจากจะทำให้เกิดธุรกิจภายในประเทศแล้ว สัตว์น้ำส่วนหนึ่งยังถูกส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย อันเป็นการช่วยรักษาดุลการค้าของประเทศไทยส่วนหนึ่งอีกด้วย จึงเห็นได้ว่าสัตว์น้ำมีส่วนสำคัญที่เป็นบ่อเกิดให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพการประมง รวมทั้งยังให้อาชีพแก่บุคคลผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวข้องด้วยอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างมาก

สัตว์น้ำ ถือว่าเป็นอาหารประจำชาติไทย (National Diet) และเป็นอาหารหลักมาแต่โบราณกาล ประชาชนทั่วไปใช้สัตว์น้ำ เป็นอาหารประจำวันมากกว่าอาหาร

เนื้อสัตว์ประเภทอื่น และถือว่าสำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทยรองจากข้าว เพราะเป็นอาหารที่มีคุณภาพดี ย่อยง่าย และราคาพอสมควร มีแร่ธาตุที่ร่างกายต้องการ มีโปรตีน (Animal Protein) สูง นอกจากนั้นยังถือว่าเนื้อสัตว์น้ำ เป็นแหล่งกำเนิดของธาตุอาหารสำคัญ ๆ ที่มีจะขาดอยู่ในระบบการบริโภคประจำวัน (Extrinsic Factors) ของประชาชนทั่วไป ยิ่งกว่านั้นยังปรากฏว่า อาหารสัตว์น้ำโดยทั่วไป นอกจากจะมีคุณค่าประโยชน์ทัดเทียมหรือมากกว่าอาหารเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ๆ แล้ว ยังมีราคาต่ำกว่าประชาชนโดยทั่วไปของประเทศซึ่งมีรายได้ต่ำสามารถซื้อสัตว์น้ำ เช่น ปลา เป็นอาหารประจำวันได้ หากเกิดการขาดแคลนสัตว์น้ำขึ้นไม่ว่าด้วยประการใด จนมีปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนแล้ว อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการดำรงชีพ ชาวนา กรรมกร และชาวชนบท ผู้ยากจนได้ โดยอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสุขภาพและพลานามัยของประชากร บังเกิดโรคแอบแฝงเกี่ยวกับการขาดอาหาร (Hidden Hunger) ขึ้นได้โดยง่าย ซึ่งแม้จะไม่ถึงกับอดตายอันเนื่องมาจากความหิวโหยโดยตรงเหมือนกับประเทศอื่น ๆ ที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้ แต่ก็อาจจะทำให้คนไทยผอมโซ ขาดสติปัญญาและพลังงาน จนทำให้พลังสำรวมของชาติต้องเสียไป โดยเฉพาะเยาวชนอันจะเป็นกำลังของชาติในอนาคต ซึ่งส่วนมากยังขาดอาหารโปรตีนอย่างร้ายแรง (Kwashiorkor) อยู่ ในปัจจุบันนี้ และความขาดแคลนดังกล่าวก็ปรากฏว่ามีอยู่เกือบทุกภาคของประเทศไทยด้วย

เรื่องการขาดแคลนสัตว์น้ำ เพื่อนำมาใช้เป็นอาหารของประชากรนี้ ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของชาติหลายประเทศในโลก ดังจะเห็นได้จากที่องค์การสหประชาชาติ ได้นำเสนอให้ประเทศสมาชิกได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของเรื่องนี้ และสนับสนุนให้มี "วันสิ่งแวดล้อมของโลก" เพื่อหามาตรการอนุรักษ์เพื่อมิให้สัตว์น้ำลดน้อยถอยลง

ตามสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า สัตว์น้ำหลายประเภท กำลังเสื่อมโทรม กล่าวคือผลิตได้ปริมาณน้อย แต่ราคาสูงขึ้นเป็นสำคัญ มูลเหตุที่เกิดขึ้นนั้น มีอยู่หลายประการด้วยกัน โดยทั้งเกิดจากการกระทำของมนุษย์และธรรมชาติ เช่น

ประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้ความต้องการในเรื่องสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น จนเป็นเหตุให้มีการจับเกินกำลังผลิตธรรมชาติ โดยประชาชนฝ่าฝืนกฎหมาย หากการประมงในฤดูเลี้ยงลูกในวัยอ่อนและฤดูปลามีไข่ ไข่เครื่องมือจับประเภท เจ็อนไซ และวิธีการที่ทางราชการกำหนด จับสัตว์น้ำในแหล่งหวงห้ามและรักษาพืชพันธุ์ สำหรับให้สัตว์น้ำเลี้ยงตัวเจริญเติบโตและแพร่พันธุ์ไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง และบึงต่าง ๆ ทั่วไปได้ เกิดขึ้นเงินจากการตกตะกอนของน้ำตามธรรมชาติ จนสัตว์น้ำไม่สามารถจะเลี้ยงตัวได้ในฤดูแล้ง ชาวไร่ชาวนาส่วนมากมักจะบุกรุกหนอง บึง เข้าไปไ้ที่ดินเพื่อประโยชน์ในเกษตร แล้วคราดไถกลบเพื่อถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ ในฤดูน้ำหลากตามปกติสัตว์น้ำจะว่ายเข้าไปวางไข่และเลี้ยงลูกในวัยอ่อน ตามท้องทุ่งและท้องนา (Spawning Ground) ทั่วไป เพื่อแพร่ขยายพันธุ์ไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะ แต่ในปัจจุบันได้มีการสร้างถนน เขื่อน ทำนบ และประตูระบายน้ำ ปิดกั้นลำรางทางน้ำที่จะเข้าสู่ท้องทุ่งดังกล่าวเสียเกือบทั้งหมด จนสัตว์น้ำไม่อาจจะว่ายเข้าไปได้ตามปกติ นอกจากนั้นตามสภาวะสิ่งแวดล้อมทั้งในแหล่งน้ำจืด น้ำเค็ม ก็เกิดน้ำเน่าเสียและกลายเป็นพิษ (Pollution) เพราะเกิดจากการกระทำของโรงงานอุตสาหกรรมและชาวไร่ ชาวนา ผู้ไ้ยาปราบศัตรูพืชและทิ้งสิ่งปฏิกูลลงไปในที่จับสัตว์น้ำ จนสัตว์น้ำตายหรือไม่สามารถจะเลี้ยงตัวอยู่ได้เป็นปกติ จึงเป็นเหตุให้สัตว์น้ำที่มีคุณค่าในทางเศรษฐกิจหลายชนิดมีปริมาณลดลงเป็นลำดับ มูลเหตุสำคัญที่ทำให้ปริมาณการผลิตสัตว์น้ำลดน้อยลงอีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาทางการเมืองอันเกี่ยวกับแหล่งทำการประมงในทะเลหลวง (High Seas) ที่ประเทศหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยเพื่อนบ้านใกล้เคียงของไทย บางประเทศได้ขยายเขตอธิปไตยของตนออกไปอย่างกว้างขวาง โดยมีแนวโน้มนที่ขยายเขตทางทะเล ซึ่งเรียกชื่อใหม่ว่า "เขตเศรษฐกิจจำเพาะ" (Exclusive Economic Zone) ไปถึง 200 ไมล์จากชายฝั่ง ซึ่งพฤติกรรมการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นับแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แหล่งการประมง (Fishing Ground) ของประเทศไทยมีอาณาเขตลดลง และเป็นอุปสรรคกระทบกระเทือนต่อปัจจัยการผลิต (Factors of Production) ของประเทศไทยที่สำคัญทั้งสิ้น

ทรัพยากรสัตว์น้ำ เป็นทรัพยากรประเภทหนึ่ง ซึ่งเมื่อมีอยู่แล้วต้องนำมาใช้ให้

เกิดประโยชน์ มิฉะนั้นก็สูญเสียเปล่า (Waste) แต่ทรัพยากรสัตว์น้ำดังกล่าวนี้ เมื่อใช้ไปย่อมสูญสิ้นหมดไป ถ้าหากไม่รู้จักฉลาดใช้ (Wise-use) และไม่ใช้ให้ได้รับประโยชน์สุด (maximum utilization) เช่น การจับสัตว์น้ำจนเกินกำลังผลิตธรรมชาติ (Over-Fishing) หรือจับมาแล้วก็นำไปทิ้งขว้าง โดยมิได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะทั้งประชาชนและทางราชการจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องนี้เป็นพิเศษ โดยต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการสงวนและควบคุมคุ้มครองสัตว์น้ำอันเกี่ยวกับการอนุรักษ์ (Conservation) ด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ ทั้งในค่านทางกฎหมายและด้วยการกระทำของบุคคล เพื่อหาทางให้สัตว์น้ำ เกิดมาแทนที่ปริมาณที่หมดไป โดยอัตโนมัติ (Self - Renewable) และมีปริมาณการผลิตคงที่สม่ำเสมอโดยไม่รู้จักสิ้นสุด (maximum Sustainable yield) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศที่จะทำการผลิตสัตว์น้ำให้เพียงพอกับความต้องการของประชากรจำนวน 43 ล้านคน รวมทั้งการจัดหาสำรองปริมาณสัตว์น้ำไว้สำหรับพลเมืองที่จะเพิ่มขึ้นอีกปีละ 2.8 %

การอนุรักษ์สัตว์น้ำของประเทศไทย เพิ่งจะเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ 40 ปีที่ล่วงมาแล้วนี้ โดยมีแนวทางในหลักการปฏิบัติที่สำคัญทั้งในด้านของกฎหมายและในชั้นวิชาการ คือ การควบคุมและสงวนคุ้มครองสัตว์น้ำทางค่านนิติบัญญัติโดยตรงอันเกี่ยวกับการกำหนดความประพฤติปฏิบัติของประชาชนกับการส่งเสริม (Extension Works) เพื่อเพิ่มขยายปริมาณสัตว์น้ำด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการนำพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจไปปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะให้แพร่พันธุ์ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนปริมาณสัตว์น้ำนอกเหนือจากตามธรรมชาติที่ไทยผลิตอยู่แล้ว ทั้งนี้เป็นต้น แต่ปรากฏว่าตามมาตรการและกรรมวิธีดังกล่าวข้างต้นนี้ หากได้หยุดยั้งการลดน้อยถอยลงของสัตว์น้ำจนเป็นที่พอใจ และให้ไทยสมบูรณ์แต่ประการใดไม่

2. ขอบเขตและวิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

เป้าหมายสำคัญในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทย" นั้น ผู้ทำวิทยานิพนธ์ มีวัตถุประสงค์

ประสงค์เพียงเพื่อจะทำการวิจัยในการค้นคว้าหาข้อมูลอันเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำเฉพาะในทางคานกฎหมาย (Legal Research) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ประเทศไทยใช้อยู่หรือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะเพียงประการเดียวเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาหาข้อยุติว่า การดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามกฎหมายการประมงของประเทศไทยนั้น ได้มีประสิทธิภาพครบถ้วนเพียงพอ หรือขาดตกบกพร่องในขบวนการวิธีการอนุรักษ์ในกรณีใดบ้าง แล้วจะได้นำข้อยุติหรือข้อมูลนั้น มาพิจารณาเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุง หรือเพิ่มเติมกฎหมายการประมงที่ใช้อยู่แล้วในขณะนี้หรือที่จะนำมาใช้ในโอกาสต่อไปให้ได้ผลครบถ้วนสมบูรณ์ (Applied Research or Adaptive Research) ในการอนุรักษ์ยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

เนื่องจากพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ได้ประกาศใช้มานานรวม 30 ปีแล้ว สภาพสิ่งแวดล้อมและวิธีการจับสัตว์น้ำได้เปลี่ยนแปลงไปมาก และทันสมัยยิ่งขึ้น เช่น ชาวประมงใช้เครื่องมือทำการประมงที่มีประสิทธิภาพในการจับสูงขึ้น แต่กลับเป็นผลเสียหายต่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำอย่างยิ่ง เพราะจับโดยไม่คำนึงถึงสัตว์น้ำในวัยอ่อน บางทีใช้วัตถุระเบิด, ยาเบื่อเมา และกระแสไฟฟ้าทำการประมง เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ กฎหมายที่มีอยู่แล้วไม่เพียงพอที่จะควบคุมและกำหนดความประพฤติของบุคคลที่ไม่เห็นแก่ส่วนรวมได้ ตลอดทั้งในปัจจุบันได้มีพฤติกรรมใหม่ ๆ เกี่ยวกับการทำลายพันธุ์สัตว์น้ำ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้เกิดขึ้นและแพร่หลายมากขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง รวมทั้งมี Technology ใหม่ ๆ อันเกี่ยวกับในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในขอบเขตที่กว้างขวาง และด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ฉะนั้น จึงสมควรนำข้อยุติและข้อมูล ที่ทำการค้นคว้าวิจัยได้มาใช้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้สมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น อันจะทำให้การอนุรักษ์สัตว์น้ำบังเกิดผลดี และเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน และให้อยู่ในราคาต่ำ รวมทั้งเพื่อเพิ่มพูนปริมาณสัตว์น้ำให้ได้ส่วนลึกและเพียงพอแก้อัตราส่วนการเพิ่มของประชากรด้วย